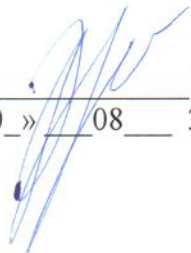

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

Рац А. Й.
«_30_» / 08 2019 р. __

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: **магістр**
Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
Спеціальність: **013 Початкова освіта**

Розробники програми: Орбан-Лембрик Л.Є. доктор псих. наук, професор кафедри педагогіки та психології; Бергхауер-Олас Е.Л., доктор філософії, доцент кафедри педагогіки та психології

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ
Протокол №_1_ від „_28_” ____08____ 2019__року

Завідувач кафедри _____ Біда О. А. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____ Кучай Т. П. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 01 Педагогіка	<u>Обов'язкова</u>	
Модулів 3 Змістових модулів 3	Напрямок підготовки /спеціальність 013 Початкова освіта	Курс: 5	
Загальна кількість годин 120		Семестр 10	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 2 самостійної роботи 6	Рівень освіти МАГІСТР	16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	__ год.
		Лабораторні	
		__ год.	__ год.
		Самостійна робота	
		74 год.	112 год.
		Вид контролю: ЗАЛІК	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є:

“Експериментальна психологія” призначена висвітлити особливості планування, організації, проведення експериментального дослідження психіки, можливості обробки та інтерпретації експериментальних даних.

Міждисциплінарні зв'язки:

Велика увага приділяється специфічним формам емпіричного дослідження психіки, які наближені до експериментальної парадигми (зокрема, квазіексперименту, кореляційному підходу), та особливостям їх застосування у віковій, соціальній, педагогічній психології та інших галузях психологічної науки.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. ВСТУП ДО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
2. ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ПРОЦЕДУРА Й ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни:

Основна мета навчальної дисципліни полягає у розширенні та систематизації знань про організацію та проведення психологічних досліджень, формуванні умінь з професійного проведення майбутніми фахівцями прикладних психологічних досліджень за допомогою різноманітних психологічних методів.

Основне завдання вивчення дисципліни:

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- розкрити типи, етапи, плани і умови проведення психологічного експерименту;
- навчити аналізувати та обирати комплекс взаємодоповнюючих психологічних методів та психодіагностичних методик для проведення дослідження;
- сформувати вміння організовувати, проводити експериментальні та емпіричні дослідження;
- сформувати навички первинної та вторинної обробки результатів психологічного дослідження;
- розвивати вміння оцінювати надійність і валідність психологічного дослідження.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні поняття експериментальної психології;
- історію становлення експериментального метода у психології;
- типові і специфічні особливості проведення психологічного дослідження;
- критерії застосування психологічних методів дослідження психології людини;
- особливості застосування експериментального метода залежно від планів конкретного експерименту;
- основні способи й прийоми обробки і представлення даних психологічного дослідження.

вміти:

- підбирати комплекс взаємодоповнюючих психологічних методів та психодіагностичних методик для проведення дослідження;
- професійно організувати та проводити експериментальні та емпіричні дослідження;
- застосовувати навички первинної та вторинної обробки результатів психологічного дослідження;
- аналізувати усі етапи психологічного дослідження з точки зору дотримання усіх вимог та усувати наявні недоліки.

Загальні компетентності 1, 3, 4, 6

Вміння продукувати нові наукові ідеї з урахуванням етичних цінностей сучасної світової культури. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Здатність дотримуватися норм професійної етики. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9

Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. Здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Здатність усвідомлювати актуальність і мету власного наукового дослідження. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

Програмні результати навчання: ПРН 3, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 13, ПРН 18

Демонструвати здатність застосовувати найновіші досягнення в галузі психології, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність.

Демонструвати розуміння процесу проведення психологічної експертизи у прикладних сферах діяльності. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, вміння дотримуватися процедури дослідження.

Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1.										
ВСТУП ДО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ										
ТЕМА 1. Експериментальна психологія як наука. Сучасні дослідження експериментальної психології. Історія експериментальної психології.	15	2	4		9	15	2			13
ТЕМА 2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження.	15	2	4		9	15	2			13
ТЕМА 3. Метод спостереження в психології. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування. Історія використання методу спостереження в психології.	15	2	4		9	15	2			13
ТЕМА 4. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології. Тестування в	15	2	3		10	15	2			13

психологічних дослідженнях.										
Разом за змістовим модулем 1	60	8	15		37	60	8			52
Модуль 2										
Змістовий модуль 2.										
ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ПРОЦЕДУРА Й ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ										
ТЕМА 5. Експеримент у системі методів наукового дослідження. Види експериментальних досліджень.	15	2	4		9	15				11
ТЕМА 6. Поняття валідності та надійності експериментального дослідження. Змінні в психології. Вимір змінних.	15	2	4		9	15				11
ТЕМА 7. Планування експериментального дослідження. Експериментальні плани. Організація та проведення експериментального дослідження. Процедурні аспекти експерименту.	15	2	4		9	15				11
ТЕМА 8. Методи математичної статистики в експериментальній психології. Інтерпретація результатів експерименту.	15	2	3		10	15				12
Разом за змістовим модулем 2	60	8	15		37	60				60
Усього годин	120	16	30		74	120	8			112

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість Годин

1.	ТЕМА 1. Експериментальна психологія як наука. Сучасні дослідження експериментальної психології. Історія експериментальної психології.	4
2.	ТЕМА 2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження.	4
3.	ТЕМА 3. Метод спостереження в психології. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування. Історія використання методу спостереження в психології.	4
4.	ТЕМА 4. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології. Тестування в психологічних дослідженнях.	3
5.	ТЕМА 5. Експеримент у системі методів наукового дослідження. Види експериментальних досліджень.	4
6.	ТЕМА 6. Поняття валідності та надійності експериментального дослідження. Змінні в психології. Вимір змінних.	4
7.	ТЕМА 7. Планування експериментального дослідження. Експериментальні плани. Організація та проведення експериментального дослідження. Процедурні аспекти експерименту.	4
8.	ТЕМА 8. Методи математичної статистики в експериментальній психології. Інтерпретація результатів експерименту.	3
	РАЗОМ	30

5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість Годин
1.	ТЕМА 1. Експериментальна психологія як наука. Сучасні дослідження експериментальної психології. Історія експериментальної психології.	9
2.	ТЕМА 2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження.	9
3.	ТЕМА 3. Метод спостереження в психології. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування. Історія використання методу спостереження в психології.	9
4.	ТЕМА 4. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології. Тестування в психологічних дослідженнях.	10
5.	ТЕМА 5. Експеримент у системі методів наукового дослідження. Види експериментальних досліджень.	9
6.	ТЕМА 6. Поняття валідності та надійності експериментального дослідження. Змінні в психології. Вимір змінних.	9
7.	ТЕМА 7. Планування експериментального дослідження. Експериментальні плани. Організація та проведення експериментального дослідження. Процедурні аспекти експерименту.	9

8.	ТЕМА 8. Методи математичної статистики в експериментальній психології. Інтерпретація результатів експерименту.	10
	РАЗОМ	74

6. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), практичні заняття, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії;

створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

7. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота		Залік	Сума
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2		
30	30	40	100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

10. Рекомендована література

Базова

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2003. – 120с..
2. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
3. Зароченцев К. Д., Худяков А. В. Експериментальна психологія: учеб. - М: Изд-во Проспект, 2005. 30 с.
4. Заток С. Психологія мотивації та емоцій. —Луцьк, 1997.
5. Гірняк Г.С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Г. С. Гірняк. – Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. – 60 с.
6. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум / І. С. Гічан, О. І. Гічан. – К.: [б.в.], 2004. – 180 с
7. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. – К.: Київський університет, 2008. – 286 с.

Допоміжна

8. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). Навч. посібник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: МАУП, 2002. – 128 с.
9. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – № 3. – 2005. – С.18-23.
10. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
11. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К. : Либідь, 1998. – 894 с.
12. Руденко В.М. Математичні методи в психології : підручник / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К. : Академвидав, 2009. – 384 с.
13. Корнілова Т. В.. Експериментальна психологія: Теорія і методи: Підручник для вузів. - М.: Аспект Пресс. - 381 с., 2002.

11. Інформаційні ресурси

1. Галян. О.І. , Галян І. М.. Експериментальна психологія: Навчальний посібник.- Київ «Академвидав» 2012.- 402 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М. Експериментальна психологія. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 360 с. <https://westudents.com.ua/knigi/500-eksperimentalna-psihologiya-maksimenko-sd.html>
3. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. — Житомир, 2005. — 94 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk727362.pdf>
4. Левенець А. Є. Експериментальна психологія: Навчально-методичний комплекс / А. Є. Левенець. – К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 52 с. http://ikvsu.kvs.gov.ua/sites/default/files/imce/navchalno-metodichniy_kompleks_z_eksperimentalnoyi_psihologiyi.pdf

*Додаток 1***МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ****Типи семінарських занять:**

Семінарське заняття - створення певних проблем з метою розвитку продуктивності мислення.

- ◆ Класичний семінар (семінар з виступами студентів).
- ◆ Семінар - обговорення доповідей, рефератів.
- ◆ Семінар - диспут.
- ◆ Семінар - колоквиум.
- ◆ Семінар - бесіда.
- ◆ Семінар — розгорнута бесіда: передбачає попередню підготовку студентів з визначених завдань;
- ◆ Семінар — колективне читання: студенти зачитують тексти, коментуючи їх зміст з позицій розвитку сучасної науки;
 - ◆ Семінар— теоретична конференція: проводять зі студентами кількох груп курсу на основі вивчення об'ємного розділу чи цілої дисципліни;
- ◆ Семінар — розв'язання проблемних завдань: проводять на основі створення проблемних ситуацій, виокремлення проблемних завдань і праці над їх розв'язанням;
- ◆ Семінар — прес-конференція: кілька студентів готують повідомлення з вузлових питань, а всі учасники долучаються до їх обговорення;

Структура семінарів

1. Організаційна частина.
 - ознайомлення з темою та планом заняття.
2. навчально-дискусійна частина:
 - виступи доповідачів та їх опонентів;
 - роботи зі студентами, що не взяли участь в диспуті, але готові до відповідей;
 - висновок , узагальнення з кожного питання.
3. Заключна частина.
 - мотиваційна оцінка роботи студентів.

Методи роботи на семінарі

1. Доповідь. Реферат.
2. Бесіда.
3. Диспут.
4. Рецензування та обговорення рефератів.
5. «Мозковий штурм».
6. Поточний контроль знань.

Методичні рекомендації по проведенню семінарів

1. Семінарське заняття та його аналіз

Семінарське заняття- є формою навчання, що дає змогу ефективно організувати самостійну роботу учнів. Семінарське заняття найчастіше проводять в старших класах, при цьому учням надається можливість активно оперувати знаннями.

Допустимі: дискусії, заперечення, обговорення, аргументація.

Семінар- це живий творчий процес, який не може бути запрограмований в усіх деталях.

Завдання :

- Закріплення
- Розширення та поглиблення знань учнів
- Формування та розвиток навичок самостійної роботи учнів
- Реалізація диференційованого підходу до навчання з урахуванням індивідуальних особливостей учнів
- Створення умов для формування та розвитку пошуково-творчих знань та навичок.

За характером семінари поділяють на :

1. **Випереджальні семінарські заняття**- проводять перед вивченням невеликої за обсягом та нескладною за змістом теми.

Мета - формувати вміння орієнтуватись у змісті навчального матеріалу, виділяти описовий, пояснювальний та інструктивний матеріал.

Підготовка:інструктаж, розробки групових та індивідуальних завдань контроль за процесом підготовки учнів до семінару.

2. **Навчальний семінар**- проводиться в процесі вивчення теми.

Мета - поглибити знання, сформувані вміння та навички застосування теоретичних знань учнів у практичній діяльності, усунути прогалини у навчальних досягненнях учнів із засвоєної теми.

Підготовка :вчитель, спираючись на знання, вміння та навички учнів, набуті на попередніх навчальних заняттях, розробляє систему навчальних завдань для самостійної роботи (при цьому завдання повинні не дублювати аналогічні, раніше використовувані, а носити варіативно-тренувальний або реконструктивний характер).

Методи та прийоми : обговорення, дискусія, аналіз, висновки та пропозиції.

3. **Узагальнюючий (підсумковий) семінар**- проводиться після вивчення складної за змістом та великої за обсягом теми чи розділу навчальної програми.

Мета - формувати вміння та навички учнів самостійно синтезувати та поглиблювати знання, використовувати їх у практичній діяльності.

Підготовка : вчитель повинен визначити місце семінару в системі інших уроків з навчального предмета, правильно сформулювати мету та завдання семінару, визначити обсяг матеріалу для розгляду на занятті.

Організаційна сторона :

- Розробка питань та диференційованих завдань для обговорення
- Складання основної та додаткової літератури
- Завчасне (за 10-15 днів до заняття) доведення до відома учнів плану семінару

- Повідомлення про форму організації та проведення заняття
- Визначення ролі кожного учня як активного його учасника
- Підготовка спільно з учнями необхідного наочного матеріалу
- Забезпечення методичного та технічного оснащення семінарського заняття.

До підготовки семінару доцільно залучати завідувача бібліотекою, запропонувавши організувати виставку книг, посібників, зразків наочних матеріалів самостійних творчих робіт

Технологія проведення:

1. Вступне слово вчителя (повідомлення теми, розкриття актуальності, ознайомлення з планом).
2. Обговорення питань плану заняття може починатись з раніше запланованого повідомлення студента або з вільного його виступу
3. Після першого повідомлення чи виступу викликаного студента в обговоренні питання можуть брати участь всі бажаючі (при цьому дозволяється користуватися конспектами, підручниками, будь-якими джерелами)
Вчитель стежить за тим, щоб під час семінару була створена атмосфера доброзичливості та взаємної довіри, вільного обміну думками, співробітництва та співдружності. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів на семінарі залежить від вільного вибору опонентів, створення проблемних ситуацій, розгортання мікродискусій.
4. Завершується семінарське заняття підбиттям підсумків обговорюваної теми, оцінювання знань студентів.

Незалежно від типу семінарського заняття у процесі його спостереження та аналізу доцільно звертати увагу на такі **параметри**:

- Вибір теми
- Підготовка вчителя та студентів до семінару (розчленування теми на конкретні питання, інструктаж щодо роботи з основною та додатковою літературою, вибір форм самостійних повідомлень студентів - доповідь, реферат, виступ, опанування, підготовка ілюстративного матеріалу)
- Технологія проведення семінару (повідомлення теми, мета та завдань семінару, надання слова студентам для повідомлення з питань семінару, коментар щодо повідомлень учнів, концентрування уваги учнів на питаннях, які передбачені планом, постановка питань у процесі повідомлень студентів, що спонукають до дискусії, вимагають доказовості, міцних знань, винахідливості)
- Розкриття теми семінарського заняття (чи всі питання розкриті, глибина та повнота їх висвітлення, кількість «активних» учасників семінару, активізація і стимулювання студентів у процесі роботи)
- Підбиття підсумків семінарського заняття (чи розкрита тема, які знання здобули студенти, ставлення до заняття і творча активність учнів,
- Досягнення мети заняття, оцінювання і стимулювання учнів до активної участі в семінарі, похвала за кращі відповіді та активну участь у роботі семінару)

- Результативність семінарського заняття (закріплення та поглиблення здобутих раніше знань, набуття нових, формування в учнів умінь та навичок, зокрема самостійної роботи з першоджерелами, розвиток здібностей учнів, формування умінь застосовувати теоретичні знання на практиці, ступінь творчого мислення учнів, самоорганізація та самоконтроль)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

1.1. Експериментальна психологія як наука. Сучасні дослідження експериментальної психології. Історія експериментальної психології.

План

1. Наукове дослідження, його принцип і структура. Наука – особливий вид діяльності людей. Наукова теорія і її структура.
2. Формування наукової проблеми. Основні напрямки методології наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Принципи наукового дослідження.
3. Типи наукового дослідження. Сучасні дослідження експериментальної психології.
4. Експериментальна психологія Фреска і Паже.
5. Експериментальна психологія як система методів та методик, які застосовують в психологічних дослідженнях.
6. Основні завдання експериментальної психології на сучасному етапі.

1.2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження.

План

1. Емпіричні методи в психологічному дослідженні.
2. Особистість психолога-практика та психолога-дослідника.
3. Класифікація методів психологічного дослідження.
4. Загальний аналіз особливостей експерименту та не експериментальних методів (спостереження, бесіди, тестів.).

1.3. Метод спостереження в психології. Методи опитування в психологічному дослідженні. Анкетування. Історія використання методу спостереження в психології.

План

1. Принцип використання методу спостереження в психологічних дослідженнях.
2. Види спостережень. Самоспостереження і його проблеми. Об'єкт і предмет спостереження. Цілеспрямоване і нецілеспрямоване спостереження.
3. Особливості гіпотез в психологічних дослідженнях, де основним методом дослідження є метод спостереження. Особистість спостерігача та її вплив на результати досліджень.
4. Проблеми тренувальних спостережень. Ефект присутності спостерігача.
5. Проблеми валідності. Способи підвищення надійності та валідності. Протокол спостережень.
6. Проблеми фіксації спостережень. Визначення категорій спостережуваних явищ.
7. Проблеми мови в опису спостережуваних явищ. Кількісний та якісний аналіз результатів спостережень.

8. Проблеми інтепритації результатів спостережень. Узгодженість спостерігачів. НЛП і трактування спостережуваних явищ. Жести, міміка, голос, погляд, життєвий простір, психологічне поле особистості.

1.4. Метод інтерв'ю в психологічному дослідженні. Бесіда, як метод в психологічних пошуках. Тренінги в психологічних дослідженнях. Методи практичної психології. Тестування в психологічних дослідженнях.

План

1. Постановка проблеми а анкетуванні. Операціоналізація.
2. Підбір груп для анкетування. Правила побудови анкет. Види анкет. Помилки в анкетуванні психологів-дослідників.
3. Інтерв'ю, його підготовка, проблема способу проведення. Інтерв'ю та бесіда в психологічному дослідженні. Інтерв'юер в психологічному дослідженні. НЛП і інтерв'ю. Вимоги до запитань. Інтерв'ю в психологічних дослідженнях і консультуванні.
4. Бесіда. Діалогічна бесіда. Ведення бесіди в проблемній ситуації. Мова і бесіда. Вплив зовнішніх умов на ведення бесіди.
5. Принципи побудови тренінгів у психології. Особливості застосування тренінгу у дослідженнях.
6. Історія виникнення та впровадження тестів у наукове дослідження.
7. Структура психологічного тесту. Види тестів. Застосування тестових замірів у психологічних дослідженнях та вимоги до опрацювання результатів.
8. Метод аналізу продуктів діяльності. Архівний метод. Герменевтика. Метод тесту. Тестологія. Функції тестів. Види тестів. Тести профпридатності, досягнення, здібності і ін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ЕКСПЕРИМЕНТ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ПРОЦЕДУРА Й ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Експеримент у системі методів наукового дослідження. Види експериментальних досліджень.

План

1. Поняття експерименту в психології. Особливості проведення експерименту. Гіпотеза і психологічні закономірності.
2. Рівні гіпотез: теоретичний, емпіричний, статистичний. Види експериментальних досліджень. Багаторівневий та багатofакторний експеримент.
3. Типологія експерименту: залежно від можливості реалізації на практиці (реальний та уявний), залежно від місця проведення (лабораторний та природний), залежно від ступеня розробки проблеми (пошуковий – експеримент, що уточнює; критичний експеримент; демонстраційний – експеримент, що відтворює), за характером дій дослідника (констатуючий і формуючий).
4. Багаторівневий та багатofакторний експеримент.
5. Бездоганий експеримент (ідеальний, нескінченний, повної відповідності) як критерій надійності і валідності психологічного експерименту.
6. Реальний і бездоганий експерименти.

2.2. *Поняття валідності та надійності експериментального дослідження. Змінні в психології. Вимір змінних.*

План

1. Проблема надійності і валідності експерименту. Види валідності експерименту.
2. Проблема експериментального контролю. Критерії якості виміру змінних: об'єктивність, надійність, валідність. Умови досягнення надійності і валідності психологічного експерименту.
3. Фактори часу, завдання та суб'єктивний фактор загрози надійності і валідності експерименту. Особливості досліджуваних і проблема валідності експерименту.
4. Генеральна сукупність і експериментальна вибірка. Репрезентативність вибірки.
5. Поняття змінної в психологічному дослідженні. Види змінних. Незалежні змінні та їх види. Проблема ізоляції та контролю незалежної змінної. Залежні змінні та їх характеристики. Проміжні змінні та їх особливості. Змінні, що контролюються.
6. Джерела артефактів у маніпулюванні змінними. Проблема контролю в маніпулюванні змінними.
7. Вимір у психології.
8. Психологічні шкали (за С. Стівенсом). Номінальна шкала. Шкала порядку. Шкала інтервалів. Шкала пропорцій. Основні характеристики шкал. Умови застосування шкал.
9. Психодіагностичні методики як засоби виміру змінних. Класифікація психодіагностичних методик: за предметною спрямованістю, за джерелом отримання інформації та інформованості досліджуваного тощо.

2.3. *Планування експериментального дослідження. Експериментальні плани. Організація та проведення експериментального дослідження. Процедурні аспекти експерименту.*

План

1. Поняття про планування психологічного експерименту. Умови і форми планування. Типи планування.
2. Змістове і формальне планування. План як експериментальна схема варіювання умов незалежної змінної. Види планів. Простий план і його різновиди.
3. План з попереднім і підсумковим тестуванням та умови його використання. План з підсумковим тестуванням. План Р. Соломона.
4. Складний (факторний) план. Планування за латинським і греколатинським квадратом.
5. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного.
6. Типи експериментальних схем, що використовуються в процесі вивчення психіки одного досліджуваного.
7. Організація експерименту в психології.
8. Характеристика етапів психологічного експерименту. Проблема надійності і валідності експерименту. Види валідності експерименту.
9. Проблема експериментального контролю. Бездоганний експеримент (ідеальний, нескінченний, повної відповідності) як критерій надійності і валідності психологічного експерименту. Реальний і бездоганний експерименти.
10. Умови досягнення надійності і валідності психологічного експерименту. Фактори часу, завдання та суб'єктивний фактор загрози надійності і валідності експерименту. Особливості досліджуваних і проблема валідності експерименту.

11. Генеральна сукупність і експериментальна вибірка. Репрезентативність вибірки. Стратегії відбору досліджуваних в експериментальну вибірку. Практика експериментування і можливі методологічні помилки.
12. Проблема об'єктивності і надійності експериментальних даних. Обробка і узагальнення результатів експериментального дослідження. Якісна і кількісна обробка результатів експериментування.
13. Проблема інтерпретації результатів експериментального дослідження психіки.

2.4. Методи математичної статистики в експериментальній психології. Інтерпретація результатів експерименту.

План

1. Кореляційний підхід як метод пасивно-спостережного дослідження і засіб статистичного оцінювання гіпотез про зв'язки. Види зв'язку в кореляційних дослідженнях (істинні і хибні кореляції, автокореляції та ін.).
2. Міри зв'язку і міри відмінностей у кореляційному дослідженні. Залежність вибору коефіцієнта кореляції від виду психологічних шкал.
3. Параметричні і непараметричні коефіцієнти кореляції. Контроль у кореляційних дослідженнях.
4. Підбір груп у кореляційних схемах. Оцінювання валідності кореляційного дослідження.
5. Поняття про інтерпретацію результатів експерименту. Рівні інтерпретації: змістовий і формальний. Складові інтерпретації експериментальних результатів.
6. Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології. Кількісна і якісна обробка.
7. Проблема узагальнення результатів дослідження. Типові помилки узагальнення експериментальних даних.
8. Оформлення звітної документації по експерименту. Вимоги до складання звіту про результати експериментального дослідження психіки. Складові звіту.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. Зміст самостійної та індивідуальної роботи з основ медичних знань визначається навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями викладача. При виконанні самостійної та індивідуальної роботи слід враховувати такі вимоги, як обсяг, повнота, обґрунтованість, логічність, стіпень самостійності в судженнях, культура мови.
2. На самостійну роботу можуть виноситись:
 - частина теоретичного матеріалу, менш складного за змістом;
 - окремі практичні роботи, що не потребують безпосереднього керівництва викладача.
3. Самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни:
 - основна література (підручник, конспект лекцій викладача, навчальні та методичні посібники);
 - додаткова література (наукова, фахова, монографічна, періодична);
 - методичні матеріали (методичні рекомендації щодо виконання самостійної роботи студентами).

Самостійна робота над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

4. При використанні студентами складного обладнання чи устаткування, складних систем доступу до інформації передбачається можливість отримання необхідної консультації або допомоги з боку викладача.

Система навчально-методичних засобів для забезпечення самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. При самостійному опрацюванні навчального матеріалу велике значення для студента має навчально-методичний пакет, зміст якого передбачає:
 - навчальну програму з навчальної дисципліни з чітким визначенням змісту й обсягу аудиторної і позааудиторної навчальної роботи;
 - конспект лекцій, опорний конспект;
 - основні поради студентам щодо вивчення конкретної дисципліни (у письмовій формі) з вимогами щодо оцінки знань з даної дисципліни;
 - методичні рекомендації щодо вивчення окремих тем чи напрацювання практичних навичок;
 - перелік читань, що виносяться на семінарські заняття;
 - збірник контрольних завдань, запитань, тестів для самоперевірки;
 - перелік літератури;
 - робочий зошит (звіт) з виконання самостійної роботи.
2. Вимоги щодо складання методичних рекомендацій.
3. Види завдань до самостійної роботи.

Залежно від особливостей дисциплін викладач може видавати студентам різні види завдань самостійної роботи:

- ▶ робота з відповідними підручниками та особистим конспектом лекцій;
- ▶ самостійне вивчення окремих тем або питань із розробкою конспекту;
- ▶ робота з довідковою літературою;
- ▶ написання рефератів, повідомлень;
- ▶ підготовка письмових відповідей на проблемні питання;

Викладач не обмежується у виборі інших завдань для самостійної роботи за умови відповідності змісту завдання робочій навчальній програмі дисципліни.

Успішне виконання завдання самостійної роботи можливе за умови наявності в студентів певних навичок: уміння працювати з книгою (складати план, конспект, реферат); проводити аналіз навчального матеріалу (складати різні види таблиць, проводити їх аналіз).

Самостійні та індивідуальні завдання можуть виконуватись у робочому зошиті, на окремих картках, альбомних листах у вигляді креслення, графіків, кросвордів, анатомічних малюнків в альбомах тощо. Кращі роботи як зразки залишаються в кабінетах (лабораторіях), експонуються на виставці студентських робіт тощо.

Організація контрольних заходів самостійної та індивідуальної роботи студентів

1. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль знань студентів.

2. Поточний контроль є органічною частиною навчального процесу і проводиться під час лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять.

3. Форми поточного контролю:

- усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей студентів (5.....10 хв);

- письмове фронтальне опитування студентів на початку чи в кінці лекції (5... 10 хв). Відповіді перевіряються й оцінюються викладачем у позааудиторний час. Бажано, щоб контрольні питання були заздалегідь підготовлені на окремих аркушах, на яких студенти пишуть відповіді;

- фронтальний безмашинний стандартизований контроль знань студентів за кількома темами, винесеними на самостійну роботу (5... 10 хв), проводиться на початку семінарських, практичних чи лабораторних занять;

- перевірка домашніх завдань;
- перевірка набутих умінь на практичних, лабораторних заняттях;
- тестова перевірка знань студентів;
- інші форми.

4. Виконання деяких завдань самостійної роботи студентів може контролюватись під час проведення лабораторних і практичних занять, під час проведення семінарів (деякі питання семінару можуть торкатись тем, які частково або повністю пророблялись самостійно), викладач може передбачити проведення семінару повністю за темами самостійної роботи

5. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим планом для засвоєння студентами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацювується при проведенні занять.

6. Контроль за опрацюванням навчального матеріалу,

7. винесеного на самостійну та індивідуальну роботу, проводиться викладачем на заняттях в позааудиторний час за двобальною ("зараховано", "не зараховано") або за впровадженою шкалою в навчальному закладі. Консультації та поточний контроль викладачі можуть проводити згідно з розкладом додаткових занять.

8. Результати поточного контролю за самостійну роботу студентів фіксуються в журналі обліку навчальних занять групи на окремій сторінці за відповідну тему.

Орієнтовні рекомендації щодо роботи студентів з літературою

Опрацювання матеріалу потрібно починати з прочитання всього тексту, параграфу, дотримуючись таких правил:

- зосередитись на тому, що читаєш;
- виділити саму суттєвість прочитаного, відкидаючи дрібниці;
- зрозуміти думку автора чітко і ясно, оскільки це допоможе виробити чітку й власну думку;
- мислити послідовно і обережно;
- уявити ясно те, що читаєш.

Після опрацювання тексту необхідно:

- виділити головну думку автора;
- виділити основні питання тексту від другорядних;
- усвідомити зв'язок між теоретичними положеннями і життям (практикою);
- закріпити прочитане у свідомості;
- пов'язати нові знання з попередніми в даній галузі;
- перейти до заключного етапу засвоєння й опрацювання - записів.

Записи можуть бути у вигляді конспекту, простих або розвинутих тезів, цитат, виписок, систематизованих таблиць, графіків, діаграм, схем.

Конспект (лат. *conspectus*- огляд) - це коротка, стисла, послідовно викладена за текстом універсальна форма запису основного змісту прочитаного, яка може супроводжуватись різними вищезгаданими записами.

Складання конспекту зводиться до коротких записів змісту кожного заголовку плану, виділяючи основні думки, положення, підтвердження прикладами. Усі питання плану повинні бути ув'язані між собою.

Виписки використовуються при необхідності викладання найбільш важливих місць, фактів, цифрових даних, точного формування правил та законів.

Цитата (лат. *citare*- визнавати) - це послідовний вислів, яким підкреслюється положення тексту. Вона зберігає гостроту висловлювання автора, виписується послідовно, грамотно і зазначається джерело цитати.

*Орієнтовна тематика реферативних досліджень з навчальної
дисципліни «Експериментальна психологія»*

1. Принципи та структура наукового дослідження психіки.
2. Розвиток та становлення експериментальної психології.
3. Експериментальна психологія на сучасному етапі розвитку: предмет і завдання.
4. Основні проблеми експериментального методу в психології.
5. Особливості експерименту у віковій, педагогічній, соціальній психології та інших галузях психологічної науки.
6. Експеримент “ex-post-facto”.
7. Особливості квазіекспериментального дослідження психіки.
8. Критерії надійності і валідності психологічного експерименту.
9. Генеральна сукупність і експериментальна вибірка.
10. Стратегії відбору досліджуваних в експериментальну вибірку.
11. Експериментатор: його особистість і діяльність.
12. Етичні принципи проведення дослідження.
13. Система гіпотез в експериментальному дослідженні.
14. Види гіпотез. Вимоги до формулювання гіпотез.
15. Етапи експериментального дослідження психіки
16. Проблема об’єктивності і надійності експериментальних даних.
17. Обробка і узагальнення результатів експериментального дослідження.
18. Поняття змінної в психологічному дослідженні.
19. Джерела артефактів у маніпулюванні змінними.
20. Вимір у психології. Психологічні шкали.
21. Критерії якості виміру змінних: об’єктивність, надійність, валідність.
22. Планування психологічного експерименту. Види планів.
23. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми та зміст самостійної роботи

Тема 1. Експериментальна психологія як наука (історія виникнення та розвитку).

Завдання:

1. Вивчити суть експериментально-психологічного обстеження.
2. Експеримент і наукова проблема.
3. Історія психологічного експерименту.
4. Особливості психологічних досліджень із застосуванням асоціацій.
5. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
6. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
7. Ведення термінологічного словника.

Тема 2. Наукові основи психологічного дослідження.

Завдання:

1. Гіпотеза. Види експериментів у психології.
2. Вивчити основні методи психологічного дослідження. Їх застосування. Позитивні аспекти тих чи інших методів.
3. Вивчити види змінних в експерименті. Характеристика незалежної змінної. Залежна змінна і її особливості. Взаємозв'язок між змінними. Контроль змінних. Експериментатор як незалежна змінна.
4. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
5. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
6. Ведення термінологічного словника.

Тема 3. Методи спостереження, опитування і анкетування в психологічному дослідженні.

Завдання:

1. Вивчити методи спостереження опитування і анкетування.
2. Сформулюйте головні вимоги до проведення методу бесіди та анкетування.
3. Дослідіть, у чому полягає коректність тлумачень результатів, отриманих унаслідок застосування тестів.
4. Дослідіть, які величини необхідно визначити при кількісній обробці даних дослідження і що вони

характеризують.

5. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
6. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
7. Ведення термінологічного словника.

Тема 4. Метод інтерв'ю і проєктивні методики в психологічному дослідженні.

Завдання:

1. Вивчити методи інтерв'ю і проєктивні методики психологічних досліджень.
2. Вивчити фактори спілкування, які можуть спотворити результати експериментів.
3. Проблема позитивної самопрезентації досліджуваних.
4. Вивчити методи: “подвійний сліпий дослід”, “введення в оману”, “незалежного вимірювання залежних параметрів”.
5. Проблема досліджуваного в експерименті.
6. Анкетування після експерименту.
7. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
8. Підібрати _____ матеріал та підготувати реферат з даної теми.
9. Ведення термінологічного словника.

Тема 5. Тренінги і тестування в психологічних дослідженнях.

Завдання:

1. Вивчити особливості проведення тренінгів і тестування в психологічних дослідженнях.
2. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.

Тема 6. Увага та методи її дослідження.

Завдання:

1. Вивчити увагу, види уваги, методи дослідження уваги.
2. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
4. Ведення термінологічного словника.

Тема 7. Експериментальне дослідження процесу запам'ятовування

Завдання:

1. Вивчити пам'ять, види пам'яті, види

експериментальних досліджень процесу
запам'ятовування.

2. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
4. Ведення термінологічного словника.

Тема 8. Експериментальне дослідження мислення.

Завдання:

1. Вивчити мислення, види мислення, види експериментальних досліджень процесу мислення.
2. Огляд основної та додаткової літератури по темі.
3. Підібрати матеріал та підготувати реферат з даної теми.
4. Ведення термінологічного словника.

Рекомендована література

Базова

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2003. – 120с..
2. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
3. Зароченцев К. Д., Худяков А. В. Експериментальна психологія: учеб. - М: Изд-во Проспект, 2005. 30 с.
4. Заток С. Психологія мотивації та емоцій. —Луцьк, 1997.
5. Гірняк Г.С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Г. С. Гірняк. – Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. – 60 с.
6. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум / І. С. Гічан, О. І. Гічан. – К.: [б.в.], 2004. – 180 с
7. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. – К.: Київський університет, 2008. – 286 с.

Допоміжна

8. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). Навч. посібник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: МАУП, 2002. – 128 с.
9. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – № 3. – 2005. – С.18-23.
10. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
11. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К. : Либідь, 1998. – 894 с.
12. Руденко В.М. Математичні методи в психології : підручник / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К. : Академвидав, 2009. – 384 с.

13. КорніловаТ. В.. Експериментальна психологія: Теорія і методи: Підручник для вузів. - М.: Аспект Пресс. - 381 с., 2002.

Інформаційні ресурси

1. Галян. О.І. , Галян І. М.. Експериментальна психологія: Навчальнирї посібник.- Київ «Академвидав» 2012.- 402 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М. Експериментальна психологія. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 360 с. <https://westudents.com.ua/knigi/500-eksperimentalna-psihologiya-maksimenko-sd.html>
3. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. — Житомир, 2005. — 94 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk727362.pdf>
4. Левенець А. Є. Експериментальна психологія: Навчально-методичний комплекс / А. Є. Левенець. — К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. — 52 с. http://ikvsu.kvs.gov.ua/sites/default/files/imce/navchalno-metodichniy_kompleks_z_eksperimentalnoyi_psihologiyi.pdf

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ДО НАПИСАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Уважно прочитати конспект лекцій.
2. Проаналізувати теоретичний матеріал, що відпрацьовувався на практичних заняттях.
3. Уважно вивчити тематику контрольних робіт, що запропонована.
4. Підібрати відповідну літературу, у якій відбиваються обрані питання.
5. Зробити стислий конспект з тих питань, що обрано.
6. Обміркувати та проаналізувати теоретичні положення.
7. Конкретно та чітко відповісти на поставлені питання, ілюструючи виклад конкретними прикладами.
8. Вказати практичну значущість питань, що розглядаються.
9. Вказати літературу, що була використана.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Загальними вимогами до виконання контрольних робіт є чіткість, логічна послідовність викладення матеріалу, виключення можливості неоднозначного тлумачення, конкретність пояснень, наведених термінів і визначень, обґрунтованість висновків та прикладів.

Роботу слід оформлювати у рукописному вигляді у зошиті шкільного зразка, при цьому щільність тексту по всій роботі має бути однаковою. Писати слід чітко та розбірливо. Чітко відокремлювати питання та розділи роботи.

Обов'язково вказати літературу, що була використана при підготовці контрольної роботи.

Також роботу можна виконувати у друкованому вигляді на одному боці аркуша паперу формату А4 (210 x 297 мм) з текстом, надрукованим шрифтом Times New Roman 14 кеглем через полуторний міжрядковий інтервал (до 30 рядків на сторінці). Текст розміщується на сторінці таким чином, щоб залишати поля наступних розмірів: зліва – не менше 25 мм, справа – 15 мм, зверху і знизу – по 20 мм.

Кожен варіант контрольної роботи складається з 10 тестових завдань, 2 теоретичних питань і ситуаційної задачі.

Відповіді на тестові завдання вказують арабськими цифрами через кому в окремий рядок відповідно до порядкового номера кожного тестового завдання. Кожне завдання тесту може мати від 1 до 5 відповідей. Наприклад, «Відповіді на тестові завдання»:

1. 1, 3, 5
2. 2, 4
3. 1
4. 5
5. 3, 4, 5
6. 1,2 і т.д.

Кожне нове питання і відповідна відповідь на нього має починатися з нової сторінки.

Вирішення ситуаційної задачі має супроводжуватись поясненнями, обґрунтуванням тих чи інших міркувань вибору та послідовності застосовуваних заходів.

Контрольна робота закінчується списком використаної літератури. При його складанні усі використані джерела викладаються в алфавітному порядку або в залежності від використання. Відомості про книги (монографії, підручники, статті і т.п.) повинні включати: прізвище та ініціали автора; назву; найменування видання (журналу); рік випуску; номер видання (журналу) і сторінки, на яких розміщена стаття.

Оцінка виконаної контрольної роботи проводиться наступним чином: правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 2 бали (загалом 20 балів), за теоретичне питання – у 5 балів, ситуаційну задачу – 10 балів. За допомогою письмової модульної контрольної роботи оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу з дисципліни за максимальною рейтинговою оцінкою – 40 балів.

Нижче наведено 30 варіантів контрольних робіт для вибору студентів.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Питання до заліку

1. Особливості виникнення та розвитку експериментальної психології в Німеччині. В.Вунд і становлення експериментальної психології.
2. Порівняльний аналіз особливостей виникнення та розвитку експериментальної психології в Європі та Америці.
3. Розвиток і становлення експериментальної психології в Україні.
4. Особливості розвитку методології наукового психологічного дослідження. Феномен методу в експериментальній психології.
5. Способи класифікацій методів психологічного дослідження, характеристика основних груп.
6. Принципи наукового дослідження в психології.
7. Експериментальна психологія як наука і парадигма. Основні завдання експериментальної психології на сучасному етапі розвитку науки.
8. Типи психологічних досліджень. Рівні наукового психологічного дослідження.
9. Етапи проведення цілісного психологічного дослідження.
10. Особливості використання малюнкових методів в психологічних дослідженнях.
11. Психологічний тренінг в дослідницькій діяльності психолога. Тренінг і формуючий експеримент.
12. Характеристика методу тестування в експериментальній психології.
13. Теорія і психологічне експериментальне дослідження. Аналіз особливостей використання в психологічних дослідженнях теоретичних методів.
14. Особливості застосування проєктивного методу в експериментальній діяльності психолога.
15. Планування бесіди як психологічного дослідження, етапи її проведення.
16. Характеристика процедури психологічного інтерв'ю, його плюси і мінуси.
17. Аналіз можливих помилок психолога, що використовує метод бесіди та інтерв'ю для дослідження.
18. Правила побудови анкети та здійснення процедури анкетування в психологічному дослідженні.
19. Спостереження як один з основних методів психологічного дослідження. Історія використання методу спостереження при вивченні психологічних явищ.
20. Особистість спостерігача. Помилки психологів-спостерігачів.
21. Характеристика особливостей предмету та об'єкту психологічного спостереження. Порівняльний аналіз особливостей прихованого та неприхованого психологічного спостереження.

22. Етичні проблеми використання методу спостереження в психологічних дослідженнях. Використання прийомів візуальної психодіагностики в спостереженні.
23. Надійність та валідність спостереження.
24. Види спостережень. Основні правила спостереження в психологічному дослідженні.
25. Кількісна оцінка результатів спостереження. Проблема узгодження даних спостереження.
26. Фіксація результатів психологічного спостереження. Тренування спостережливості.
27. Самоспостереження та інтроспекція: історія застосування в психологічних дослідженнях. Схема спостереження за Ассаджолі.
28. Плюси та мінуси використання методу самоспостереження в сучасних психологічних дослідженнях та практичній психології.
29. Історія експерименту як методу в психології. Види експериментів у психології.
30. Порівняльна характеристика ідеального та реального експерименту. Безмірний експеримент.
31. Незалежна змінна в психологічному експерименті. Проблема виділення незалежної змінної з-під впливу інших змінних.
32. Види змінних в експерименті. Характеристика залежної змінної, її особливості.
33. Типи взаємозв'язків між основними змінними. Контроль змінних.
34. Взаємозв'язок постановки проблеми та формулювання гіпотез в психологічному дослідженні. Форми подачі результатів та інтерпретації дослідження.
35. Гіпотеза в психологічному експерименті. Принцип фальсифікованості.
36. Вплив особистості досліджуваного на ситуацію психологічного експерименту.
37. Помилки експериментатора в оцінці діяльності досліджуваного. Експериментатор як незалежна змінна.
38. Валідність експерименту, види та фактори, що порушують валідність експерименту.
39. Характеристика етичних проблем експериментатора. Етичний кодекс психолога-дослідника. Анкетування після експерименту.
40. Стратегії формування експериментальних груп.
41. Особливості планів психологічних експериментів з однією незалежною змінною.
42. Порівняльна характеристика планів Фішера та Соломона.
43. Аналіз плану «тест-вплив-ретест».
44. Особливості планування психологічного експерименту для одного досліджуваного.
45. Факторні плани для двох і кількох незалежних змінних.
46. Виявлення причин взаємодії двох незалежних змінних з допомогою графічного зображення результатів експерименту.
47. Планування за методом латинського і греко-латинського квадратів.
48. Порівняльна характеристика доекспериментальних і класичних планів в експериментальній психології.
49. Квазіекспериментальні плани.
50. Планування експериментів за методом часових серій та альтернативних впливів.
51. Експеримент ex-postfacto. Перспективи розвитку планування психологічного дослідження.
52. Експериментальна вибірка. Спосіб підбору досліджуваних за методом квот та бажаючих.
53. Аналіз процедури підбору досліджуваних за методом рандомізації.
54. Вимірювання та психологічний експеримент.

Питання для написання модульної роботи

1. Наукова теорія і її структура.
2. Основні напрямки методології наукового дослідження.
3. Етапи наукового дослідження. Принципи наукового дослідження.
4. Типи наукового дослідження .
5. Основні завдання експериментальної психології на сучасному етапі.
6. Емпіричні методи в психологічному дослідженні.
7. Особистість психолога-практика та психолога-дослідника.
8. Класифікація методів психологічного дослідження.
9. Історія використання методу спостереження в психології.
10. Види спостережень.
11. Самоспостереження і його проблеми.
12. Об'єкт і предмет спостереження.
13. Особистість спостерігача та її вплив на результати досліджень.
14. Помилки спостерігачів .
15. Проблеми тренувальних спостережень. Ефект присутності спостерігача.
16. Етичні питання використання методу спостереження.
17. Надійність спостереження.
18. Визначення категорій спостережуваних явищ.
19. Категоріальне та не категоріальних спостереження.
20. Планування спостереження.
21. Схеми спостереження.
22. Проблеми інтерпретації результатів спостережень.
23. Правильна постановка проблеми а анкетуванні. Операціоналізація.
24. Підбір груп для анкетування.
25. Правила побудови анкет.
26. Інтерв'ю, його підготовка, проблема способу проведення.
27. Інтерв'ю та бесіда в психологічному дослідженні.
28. Інтерв'юер в психологічному дослідженні. НЛП і інтерв'ю.
29. Бесіда. Діалогічна бесіда.
30. Ведення бесіди в проблемній ситуації. Мова і бесіда.
31. Вплив зовнішніх умов на ведення бесіди.
32. Спостереження і бесіда – взаємодоповнюючі методи.
33. Теоретичні методи психологічного дослідження.
34. Проективні методи в психологічних дослідженнях
35. Ідеальний і реальний експеримент
36. Змінні експерименту
37. Надійність і валідність експерименту
38. Планування експерименту
39. Види експериментів
40. Експериментальна ситуація
41. Підбір досліджуваних для експерименту
42. Етичні норми психологічних експериментів

Рекомендована література

Базова

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія: Курс лекцій. – К.: МАУП, 2003. – 120с..
2. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
3. Зароченцев К. Д., Худяков А. В. Експериментальна психологія: учеб. - М: Изд-во Проспект, 2005. 30 с.
4. Заток С. Психологія мотивації та емоцій. —Луцьк, 1997.
5. Гірняк Г.С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія» / Г. С. Гірняк. – Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. – 60 с.
6. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум / І. С. Гічан, О. І. Гічан. – К.: [б.в.], 2004. – 180 с
7. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Л. Кравчук. – К.: Київський університет, 2008. – 286 с.

Допоміжна

8. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). Навч. посібник / С.Д. Максименко, Е.Л. Носенко. – К.: МАУП, 2002. – 128 с.
9. Горбунова В.В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень // Практична психологія та соціальна робота. – № 3. – 2005. – С.18-23.
10. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навчально-методичний посібник. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
11. Роменець В. А. Історія психології ХХ століття / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К. : Либідь, 1998. – 894 с.
12. Руденко В.М. Математичні методи в психології : підручник / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. – К. : Академвидав, 2009. – 384 с.
13. КорніловаТ. В.. Експериментальна психологія: Теорія і методи: Підручник для вузів. - М.: Аспект Пресс. - 381 с., 2002.

Інформаційні ресурси

1. Галян. О.І. , Галян І. М.. Експериментальна психологія: Навчальнирї посібник.- Київ «Академвидав» 2012.- 402 с. https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М. Експериментальна психологія. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 360 с. <https://westudents.com.ua/knigi/500-eksperimentalna-psihologiya-maksimenko-sd.html>
3. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях. Навчальний посібник. — Житомир, 2005. — 94 с. <http://194.44.152.155/elib/local/sk727362.pdf>
4. Левенець А. Є. Експериментальна психологія: Навчально-методичний комплекс / А. Є. Левенець. – К.: Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 52 с. http://ikvsu.kvs.gov.ua/sites/default/files/imce/navchalno-metodichniy_kompleks_z_eksperimentalnoyi_psihologiyi.pdf